

XXIV Zjazd Historyków Medycyny, Farmacji i Nauk Pokrewnych w Poznaniu

W dniach 14-17 września 2016 r. w Centrum Kongresowo-Dydaktycznym Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu odbył się XXIV Zjazd Polskich Historyków Medycyny, Farmacji i Nauk Pokrewnych pt. „Historia medycyny i farmacji na początku XXI wieku”. Honorowego patronatu udzielił imprezie rektor tej uczelni – prof. dr hab. Andrzej Tykarski, a organizatorem tego wydarzenia była Katedra i Zakład Historii Nauk Medycznych UMP. W ramach zjazdu zorganizowano trzy sesje plenarne, zatytułowane: „Ciało i umysł w debacie filozoficznej oraz medycznej”, „Słowa – obrazy – przeszłość” oraz „Dwór ziemiański jako kasa chorych i apteka”. Ponadto odbyło się dziesięć sesji problemowych i forum dyskusyjne z dwoma referatami wprowadzającymi.

Obrady zostały zainaugurowane wyrażającymi wierność najpiękniejszym tradycjom lekarskim wykładami plenarnymi prof. zw. Leona Drobnika, anesteziologa, („Filozofia i medycyna”) i prof. zw. Stanisława Czekalskiego, nefrologa, („Historia medycyny i klinika”), którzy reprezentowali Uniwersytet Medyczny w Poznaniu. Ponadto wykłady plenarne wygłosili: prof. Edward Towpik, dyrektor Muzeum Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, o stanie i trendach muzealnictwa historyczno-medycznego, dr Mikołaj Pukaniec z poznańskiego Centrum Turystyki Kulturowej Trakt o znaczeniu narracji dla muzealnictwa, prof. Iwona Arabas z Instytutu Historii Nauki PAN oraz Muzeum Farmacji im. A. Leśniewskiej w Warszawie o historii i obecnych problemach tej placówki, prof. Bożena Płonka-Syroka (we współautorstwie z mężem, mgr. Andrzejem Syroka) z Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu o Muzeum Farmacji we Wrocławiu.

Ponadto odbyły się sesje problemowe zatytułowane: Muzealnictwo historyczno-medyczne, Muzealnictwo historyczno-farmaceutyczne i historia farmacji, Ciało i umysł w debacie medycznej i filozoficznej, Zdrowie matki i dziecka w ujęciu historycznym (dwie sesje), Historia opieki zdrowotnej, I wojna światowa a medycyna, Historia chorób infekcyjnych, Onkologia i medycyna paliatywna w ujęciu historycznym, Varia. Wszystkie wystąpienia cechował wysoki poziom naukowy, do czego przyczyniał się udział w obradach 15 profesorów i 6 doktorów habilitowanych (stanowili prawie jedną trzecią uczestników), którzy w kreatywny i pomocny sposób komentowali wystąpienia młodych pracowników naukowych oraz nadawali ton dyskusjom zjazdowym. Większość referatów dotyczyła problematyki rozwoju medycyny w XX w., zwłaszcza powstawania szkół lekarskich. Około jednej trzeciej uczestników zjazdu stanowili lekarze klinicyści, dla których historia medycyny jest dziedziną zainteresowań, lecz nie

są z nią związani zawodowo. Wśród aktywnych uczestników zjazdu było zaledwie trzech farmaceutów. Według bazy POLON, w kraju pozostaje zaledwie 14 aktywnych naukowo historyków farmacji (osób posiadających doktorat z historii farmacji), a więc ta mała grupa była – niestety – reprezentatywna. Trzeba zauważyć, że w ruchu historyczno-medycznym i historyczno-farmaceutycznym coraz większą rolę odgrywają pracownicy katedr i zakładów historii, pedagogiki, rehabilitacji, fizykoterapii, nauk o zdrowiu oraz nauk o wychowaniu fizycznym. O ile w 2000 r. na Zjazd Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji zgłosiła się jeden przedstawiciel takich jednostek naukowych, to w 2016 r. na Zjazd Polskich Historyków Medycyny, Farmacji i Nauk Pokrewnych przyjechało ich 32. Podczas zjazdu wygłoszono 73 referaty. Dla porównania, podczas zjazdu zorganizowanego w 2000 r. wygłoszono 93 referaty. Uczestnicy poznańskiego zjazdu pochodzili z 19 miejscowości. Najliczniej reprezentowane były: Poznań (17 osób), Łódź (8 osób), Warszawa i Wrocław (po 7 osób).

Bardzo dobrze wypadła wyjazdowa sesja naukowa poświęcona dworom ziemiańskim jako miejscom udzielania leków i pomocy medycznej, zorganizowana w Muzeum Ziemi Średzkiej w Koszutach. Muzeum to mieści się w starym dworze szlacheckim, co nadało sesji niepowtarzalną atmosferę. Wykład prof. Iwony Arabas o pannach apteczkowych i ich działalności świetnie wpisywał się w przytulne wnętrze dziewiętnastowiecznego salonu. Koncert fortepianowy Karoliny Bogusz (grała utwory m.in. Chopina i Prokofiewa) poruszał serca. Stylowa jadalnia, gabinet pana domu, bawialnia dzieci i inne pomieszczenia okazały się wymarzonym wprost miejscem zjazdowych kularów. W ostatnim dniu zjazdu odbyła się wycieczka autokarowa do wielkopolskich muzeów ziemiaństwa w Dobrzycy i Lewkowie.

Zjazd odbył się trzy lata po ostatnim, jeszcze firmowanym przez Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji, które w 2001 r. faktycznie utraciło status prawny, co zmusiło uczestników zjazdu poznańskiego do przedyskutowania wariantów organizacyjnych dalszej działalności. Wobec niemożności wpisania Towarzystwa do Krajowego Rejestru Sądowego (m.in. nie zachowały się dokumenty komitetu założycielskiego z 1957 r.), co legalizowałoby jego działalność, uczestnicy wrześnieowego zjazdu uchwalili powołanie nowej organizacji i zarejestrowanie jej pod nazwą Polskie Towarzystwo Historii Nauk Medycznych. Wszystko wskazuje na to, że starania się powiodły.

A.M.